

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23, Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 4. septembra 1939

Cena posamezni številki 1'50

Potreba gospodarskega sveta

Posebno v sedanjih napetih časih je potreba gospodarskega sveta nujno potrebna. Ne po naši krivdi se je naš izvoz ustavil. Tudi naš uvoz bo doživljal vedno večje težave. Vsa naša zunanja trgovina je v nevarnosti, da močno zastane. To bo nujno povzročilo, da bo tudi naša notranja trgovina zastala. Če pa zastane trgovina, potem dobe tudi tovarne manjša naročila. Če pa tovarne nimajo naročil, pade tudi njih proizvodnja in nato tudi število zaposlenih delavcev. S tem se pa zmanjša znova trgovina in tako se nadaljuje ta začarani krog neprestano.

Kako spraviti našo trgovino zopet v tek, je vprašanje, ki se kategorično postavlja in ki se mora čimprej rešiti. Ni misliti na to, da bi se moglo iz uradov kratkoma dekretirati, kako se naj naša trgovina dvigne. Takšni dekreti so vedno brez učinka. Tu je le eno sredstvo, da se praktičnim gospodarskim ljudem omogoči, da začno reševati to vprašanje, da izdajo ali da naj morejo nasvetovati one ukrepe, ki morejo zopet dvigniti našo trgovino. Z vso upravičenostjo moremo zato reči, da brez gospodarskega sveta ne gre.

V časih, kakor jih doživljamo danes, so potrebni tudi hitri ukrepi, ki pa morajo vendar biti takšni, da gospodarskega življenja ne ovirajo. Tako smo dobili te dni sicer silno kratko uredbo, ki pa je bila za ves poslovni svet silno neljubo presenečenje in ki je spravila mnoga podjetja v silne zadrege. Ne bomo razpravljali o tem, če je bila ta uredba potrebna ali ne, vendar pa je čisto gotovo, da bi se mogle preprečiti vse nerodnosti, ki jih je povzročila, če bi bili pred izdajo uredbe zaslišani gospodarski ljudje. Tudi ta uredba je dokazala, da brez gospodarskega sveta ne gre.

Z gotovostjo pa moremo računati s tem, da bodo današnje razmere prinesle še vse polno težav in da bo morda vsak dan prinesel novo. Vse te težave bo treba odstraniti in izdati v ta namen potrebne ukrepe. Če se bodo ti izdajali le iz enega mesta, potem bodo ti ukrepi tudi silno enostranski, logično pa zato njih učinek ta, da bodo morda na eni strani res odpravili težavo, zato pa na drugih straneh ustvarili nove. Težave bodo s tem le večje, ne pa manjše. Samo gospodarski svet more takšne enostranske »rešitve« preprečiti in zato je jasno, da potrebujemo gospodarski svet tem bolj, čim bolj se bodo večale težave.

Predvsem pa potrebujemo gospodarski svet zaradi bližnje notranje preureditve naše države. Z njo se bo postavilo gospodarstvo na nove temelje. Usodna napaka bi bila, če bi se ti novi temelji postavljali brez soddlojučega sodelovanja gospodarskih ljudi. Kajti namen nove preureditve države ni le izboljšanje političnih razmer v državi, temveč z njo se naj stopnjuje tudi gospodarska sila vseh banovin in države. Zato pa je tudi absolutno napačno, če bi imeli pri ureditvi notranjih razmer besedo le politiki, ne pa tudi gospodarski ljudje. Posebno sedaj, ko se napovedujejo nove volitve in ko bo boj za mandate dajal raznim geslom večjo veljavo, kakor pa jo ta

zaslužijo, je potrebno, da gospodarski ljudje obvarujejo deželo pred skrajnostmi in da oni skrbijo za dobre pogoje gospodarskega življenja v vseh banovinah in v vsej državi. Tu se še prav poseb-

no vidi, da brez gospodarskega sveta ne gre.

V časih konjunktore, v času gladkega razvoja gospodarskega življenja se še nekako more pogrešati gospodarski svet. Nikakor

pa se ne more pogrešati v času krize, še manj pa v tako napetih in usodnih časih, kakor jih preživljamo sedaj. V takšnih časih pa je gospodarski svet več ko nujen, je naravnost edina rešitev.

Živio kralji Peter II.!

V težkih časih, ko se začne nova svetovna vojna, praznujejo Srbi, Hrvati in Slovenci z vso iskrenostjo v srcu rojstni dan svojega mladega kralja. V teh usodnih časih je vsem kralj še prav posebno simbol njih skupnosti, v teh časih najtežje borbe narodov se združujejo Jugoslovani s tem večjo odločnostjo okoli svojega kralja, da s tem jasno manifestirajo pred vsem svetom, da so Srbi, Hrvati in Slovenci eno, da je Jugoslavija enotna v volji, da brani svojo svobodo in neodvisnost vedno in proti vsakomur. Zdrženi okoli svojega mladega kralja gledajo Srbi, Hrvati in Slovenci z zaupanjem v bodočnost, a tudi pripravljeni, da vsak hip dajo tudi svoje življenje, če bi to zahtevala domovina.

Veliki zunanji dogodki dajejo letošnji proslavi kraljevega rojstnega dne resen in manifestacijski značaj, da je kraljev rojstni dan v resnici pravi praznik državne misli.

Zaradi tega ima letos tudi prav poseben pomen in zato hočejo to tudi vsi Jugoslovani s svojo udeležbo na teh proslavah kraljevega rojstnega dne prav posebno podčrtati.

Letošnja proslava kraljevega rojstnega dne pa ima tudi vesel značaj, ker se vrši v znaku ravnokar sklenjenega sporazuma med Srbi in Hrvati. S tem sporazumom so končani težki notranji boji, ki so 20 let pretresali Jugoslavijo in slabili njeno moč. Sporazum je zato silno povečal moč in ugled Jugoslavije, kar je odločilne važnosti baš v sedanjem trenutku. Sporazum je bil sklenjen v pravem času in zato smo ga mi tem bolj veseli, da ima letošnja proslava kraljevega rojstnega dne tudi vesel značaj.

Vsi Jugoslovani pa se spominjajo z veseljem rojstnega dne mladega kralja tudi zaradi svoje odkritosrčne ljubezni, ki jo goje do mladega kralja in do vsega kraljevske-

ga doma. Srbi, Hrvati in Slovenci vidijo, kako vestno se pripravlja mladi kralj na svojo vzvišeno dolžnost. Zato so trdno prepričani, da bo povedel mladi kralj Peter II. Jugoslavijo k še lepši in svetlejši bodočnosti. Zato je kraljev rojstni dan tudi praznik optimizma in vere vseh Jugoslovanov v njih lepšo bodočnost.

Trdna in močna je Jugoslavija tudi v sedanjih usodnih časih, ker je združena v eni volji in v enem hotenju okoli svojega mladega kralja. Zato done iz src vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev ter vseh državljanov Jugoslavije navdušeni klici kralju Petru in vsemu kraljevskemu domu in vsej Jugoslaviji:

Živio kralj Peter II.!
Živio knez-namestnik Pavle!
Živio kraljevski dom Karađorđević!
Živela svobodna in neodvisna Jugoslavija!
Živeli enotni Srbi, Hrvati in Slovenci!

Slovesna otvoritev jesenskega velesejma

Velik uspeh kmetijske razstave

V krasnem vremenu je bila v soboto dopoldne slovesna otvoritev ljubljanskega jesenskega velesejma, ki je letos čisto v znaku velike in lepo aranžirane kmetijske razstave. Kakor je običajno, se je tudi letos zbrala k otvoritvi vsa Ljubljana. Vse naše glavne gospodarske, kulturne in nacionalne organizacije so bile zastopane pri otvoritvi. Vztrajno in dosledno delo velesejske uprave je pridobilo našemu velesejmu trajne in zanesljive prijatelje. Uspešno delo pa povzroča vedno tudi optimistično razpoloženje in zato je to vladalo tudi ob otvoritvi velesejma, pa čeprav se odigravajo po svetu silno razburljivi in usodni dogodki. Nekaj sence so seveda ti dogodki vrgli tudi na velesejem in tako so nekateri že prijavljali tuji razstavljalci odpadli. Padel pa bo seveda tudi obisk tujcev. Zato pa je tem večji obisk iz države in Slovenije, da je bilo že takoj po slovesni otvoritvi običajno živahno vrvenje na velesejmu.

Kakor vsa leta je bila slovesna otvoritev pred vhodom v velesejski urad. Ves prostor pred uradom je bil do desetih poln najodličnejših zastopnikov naših organizacij, zlasti gospodarskih, med katerimi so bili zaradi kmetijske razstave posebno številno zastopani kmetijski strokovnjaki in zastopniki kmetijskih organizacij.

V odličnem številu so se udeležili otvoritvene slovesnosti tudi zastopniki trgovstva in industrije. Tako so zastopali Zbornico za TOI, predsednik industrijskega odseka gen. direktor Skubec, ki je zastopal tudi ljubljansko borzo, predsednik trgovskega odseka Albin

Smrkolj, gen. tajnik Ivan Mohorič in tajnik dr. Pless, Zvezo trg. združenj je zastopal obč. svetnik Zvonimir Lukič, Združenje trgovcev predsednik Viktor Meden, Zvezo industrijev sta zastopala predsednik Avgust Praprotnik in generalni tajnik dr. Golja, Zvezo za tujski promet njen predsednik dr. Ratej, Zvezo jugoslovanskih hranilnic Fran Pretnar, Trgovsko društvo »Merkur« je zastopal g. Smrkolj, bili so navzoči tudi številni drugi člani naših trgovskih organizacij.

Govor predsednika Bonača

Ljubljanski velesejem ima za seboj 19 let nesebičnega in plodnosnega dela. V teh 19. letih so šli mimo nas razni notranji in zunanji politični dogodki in doživeli ter srečno preboleli smo razne gospodarske težave in pretresljaje. Tudi sedaj doživljamo nemirne čase in vojna opasnost visi kot Damoklejev meč že mesece in mesece nad Evropo. Kakor nikdar, niti v dobi najhujše krize, nismo izgubili zaupanja in poguma, tako

Točno ob 10. je prišel na velesejem v spremstvu bana dr. Natlačena kmetijski minister in častni predsednik kmetijske razstave dr. Branko Čubrilovič. Vse goste so pozdravili ob vhodu člani uprave Ljubljanskega velesejma ter zlasti odposlanca Nj. Vel. kralja Petra II., podpolkovnika Ahačiča.

Ko so bili vsi gostje zbrani, je stopil pred mikrofon zaslužni predsednik velesejma g. Fran Bonač ter pozdravil vse goste z naslednjim govorom:

moramo tudi danes gojiti zdrav optimizem, naslanjajoč se na modro politiko našega državnega vodstva.

Posebej nas veseli, da moremo pristopiti k otvoritvi našega jesenskega velesejma po doseženem sporazumu med brati Srbi in Hrvati, ko se nam odpirajo ugodne perspektive za složno delo pri nadaljnji izgraditvi državne skupnosti naše ujedinjene in krepke Jugoslavije.

Pozdrav gostom

Kot domačinu mi je predvsem čast spoštljivo pozdraviti odposlanca Nj. Vel. kralja, gospoda podpolkovnika Janka Ahačiča.

Pozdravljam našega častnega predsednika, ministra za kmetijstvo gospoda dr. Branka Čubriloviča in se mu s tega mesta najlepše zahvaljujem za vso pomoč.

Pozdravljam nadalje: bana dravske banovine dr. Marka Natlačena,

knezoškofa ljubljanskega dr. Gregorija Rožmana,

mestnega župana ljubljanskega dr. Jure Adlešiča.

Pozdravljam pomočnika ministra za kmetijstvo, inž. Budislava Cvijanoviča.

Pozdravljam vse zastopnike resornih ministrstev:

fin. direktorja dr. Avgusta Sedlarja,

fin. direktorja dr. Štruklja,

Seja Zveze trg. združenja odložena

Za dne 7. t. m. sklicana seja ožjega in glavnega odbora Zveze trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani se preloži za nedoločen čas radi vpoklica na vojaške vežbe zveznega tajnika g. dr. Iv. Pustiška.

Okrasite izložbe!

Združenje trgovcev v Ljubljani prosi p. t. članstvo, da v torek dne 5. t. m. na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. razsvetli in primerno okraši svoje izložbe.

želez. direktorja ing. Rudolfa Kavčiča,

podpreds. apelacijskega sodišča dr. Lavoslava Mastnaka.

Iskreno dobrodošlico izrekam uglednim zastopnikom konzularnega zbora.

Iskreno pozdravljam predsednika Mariborskega tedna, dr. Frana Lipolda.

Spoštljivo pozdravljam zastopnike čast. duhovščine in naše hrabre vojske.

Pozdravljam zastopnike državnih in samoupravnih oblasti, naše slovenske univerze, akademije znanosti in umetnosti, kmetijskih, industrijskih, obrtnih in trgovskih korporacij, kulturnih in nacionalnih ustanov.

Pozdravljam gospode zastopnike našega novinarstva ter se jim tudi ob tej priliki zahvaljujem za pozornost in naklonjenost, ki jo vedno izkazujejo ljubljanskemu velesejmu.

Bodite iskreno pozdravljeni tudi vsi ostali mili nam gostje, ki ste se prijazno odzvali našemu vabilu k današnji otvoritveni svečanosti.

Jesenske prireditve Lj. velesejma opravljajo za narod in državo važno kulturno in gospodarsko propagando. Njihov namen je, da s specialnimi razstavami iz raznih gospodarskih in kulturnih področij seznanijo široke sloje s pridobitvami sodobnega življenja ter jim vzbudijo smisel in zanimanje za delo in napredek na raznih toriščih gospodarskega in prosvetnega življenja.

Letošnjo jesensko razstavo smo prvenstveno posvetili našemu kmetijstvu. S tem naj bo poudarjeno, da je kmetijstvo najvažnejša gospodarska panoga v naši pretežno agrarni državi. Saj je približno 3/4 prebivalstva v naši državi kmetijskega stanu. Kmetijstvo pa v veliki meri vpliva na razvoj ostalih gospodarskih panog. Ako gre kmetu dobro, gre tudi vsem drugim ustanovam dobro. Nasprotno pa, če gre kmetu slabo in mu primanjkuje denarja, občutijo to kaj hitro vsi ostali pridobitni sloji. Ako kmet nima zadostne kupne moči, se njegovo šibko gospodarsko stanje kot električni val prenese na druge gospodarske panoge, zlasti na industrijo, trgovino in obrt. V poslovanju posameznih industrijskih strok se prično jasno zrcali vsakokratno gospodarsko stanje našega kmeta. Zlasti občutita tudi naš podeželski trgovec in obrtnik, če gre kmetu dobro ali slabo. Dober uspeh želve je velike važnosti za celotno narodno gospodarstvo in še prav posebno pomemben s stališča državne obrambe. Zato je razumljivo in prav, da posveča državna uprava kmetijstvu svojo posebno

pozornost. Isti razlogi so napotili tudi upravo Ljubljanskega velesejma, da priredi na letošnjem jesenskem sejmu posebno kmetijsko razstavo, ki obsega poleg strokovno-poučnega oddelka kmetijske zbornice skoraj vse panoge našega poljedelstva.

Kljub današnjim nemirnim časom, ko obvladuje ves svet neko mrzlično razpoloženje, so naši najboljši kmetijski strokovnjaki z dolgotrajnim sistematičnim delom zbrali obilo gradiva, da ga prikazemo našemu kmetickemu oratarju v pouk in spodbudo. Kmetijska razstava naj pokaže našemu kmetu boljše in rentabilnejše metode gospodarjenja, naj mu da pobude, da se, ako treba, otrese predsodkov proti sodobnim, znanstvenim in praktično preizkušenim metodam kmetijskega gospodarjenja ter išče novih potov in smeri, da tudi iz neprerodovitne zemlje izvabi zadovoljivo žetev ter vzdržuje rentabilnost svojega posestva. Tudi za kmetijstvo velja izrek: Kdor ne napreduje, nazaduje.

Čast mi je iz tega mesta izreči našo najlepšo zahvalo vsem našim

odličnim kmetijskim strokovnjakom, ki so pod vodstvom g. načelnika kmet. oddelka banske uprave inž. Podgornika tako požrtvovalno in uspešno sodelovali pri organizaciji kmetijske razstave.

Posebej mi je čast se zahvaliti v imenu uprave Ljublj. velesejma ministru inž. Nikoli Besliću, ki nam je kot bivši minister za kmetijstvo nudil moralno in materialno pomoč, kakor tudi pomočniku kmetijskega ministra ing. Cvičjanoviću. Enako iskreno se zahvaljujem za njihovo pomoč banu dr. Marku Natlačenu in kraljevski banski upravi, gospodu županu dr. Adlešiču in mestni občini Ljubljanski ter Kmetijski zbornici. Iskrena zahvala tudi vsem ostalim, ki so nam pomagali, da smo svoje delo srečno in uspešno dovršili.

Predno pristopimo k otvoritvenemu aktu, nam je srčna potreba, da se spomnimo našega najvišjega pokrovitelja:

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II., naj živi ves naš kraljevski dom! (Živahni živio klici, godba pa je zaigrala državno himno.)

Govor načelnika Podgornika

Nato je stopil pred mikrofona načelnik kmetijskega oddelka inž. Podgornik in imel naslednji govor:

Kot predsednik kmetijskega odbora ljubljanskega velesejma se v imenu tega odbora pridružujem pozdravom, ki jih je izrekel predsednik ljubljanskega velesejma gospod Fran Bonač, ki je v svojem govoru že poudaril, da je letošnji jesenski velesejem predvsem v znamenju kmetijske razstave.

Kmetickemu stanu pripada danes v naši banovini dobrih 60% prebivalstva. Že samo to dejstvo nam nalaga dolžnost, da storimo prav vse, kar moremo, da kmetu v njegovi sedanjosti gospodarski stiski čim bolj pomagamo. Kmetijski stan je temelj vsakega naroda in usoda vsega naroda je vedno odvisna od usode kmetijskega stanu.

Zavedajoč se važnosti kmetijskega stanu in kmetijstva za narod in narodno gospodarstvo, sta se tako kmetijski odbor ljubljanskega velesejma, kakor tudi kmetijski oddelk kraljevske banske uprave potrudila, da s prireditvijo kmetijske razstave podasta skromen kažipot, kako usmeriti našo kmetijsko proizvodnjo in sploh vse naše delo, da bo v večjo korist kmetu samemu in s tem posredno tudi vsem ostalim stanovom ter celotnemu narodnem ugosposodarstvu.

Poznano je dejstvo, da je gospodarjenje in življenje našega kmeta zlasti v krajih, ki so oddaljeni od večjih mest in industrijskih središč, zelo težko in da kmet mnogokje že izgublja vero, da mu more zemlja še nuditi pogoje za gospodarsko eksistenco. Zato ima ta kmetijska razstava tudi namen pokazati, da je za našega siromašnega človeka, predvsem pa kmeta, še mnogo skritih virov dohodkov, ki jih je treba upoštevati in izkoristiti.

Ta naša kmetijska razstava ne razkazuje celotnega stanja našega kmetijstva, posebno ne, ker zaradi slinavke in parkljevke ni mogoče razstaviti goveje živine, vendar pa je ta razstava vsaj bežna slika današnjega stanja našega kmetijstva.

Kmetijska razstava obsega semenogojstvo, ki mu je danes posvetiti več pozornosti. Namen semenogojstva razstave je v glavnem pokazati našemu kmetovalcu, katere poljedelske kulture morejo pri nas dobro uspevati in napredovati. Razstava kaže dosedanje in odpira pogled na bodoče delo.

Zelenjadni oddelk nas uči, kako je treba zelenjad gojiti in vzgajati zelenjadna semena ter poudarja pomen zelenjadi v tujskem prometu.

Ker je sodobna kmečka uporaba sadja zelo važna, je na sadjarski

razstavi posebno poudarjena. Vrt je zdravje družine, gojitev cvetja požlahtuje značaj, — to je vodilna misel razstave cvetja.

V Sloveniji je čebelarstvo važna panoga kmetijstva, zato je potrebno, da se čebelarstvo še dvigne, istočasno pa skuša doseči večja poraba medu. Čebelarska razstava ima namen to dvojje pospešiti. Mlekarski oddelk bo podal mnogo pobud za napredek in organizacijo mlekarstva v Sloveniji.

Na vinarski razstavi hočemo prikazati samo pristna, nerezana

Govor kmetijskega ministra dr. Čubriločiča

Za načelnikom Podgornikom je spregovoril kmetijski minister dr. Branko Čubriločič in s svojim temperamentnim govorom osvojil poslušalce. Dejal je:

Gospod odposlanec Nj. Vel. kralja, gospod ban, gospodje in gospe!

Srečen sem, da sem kot kmetijski minister in kot član vlade narodnega sporazuma prišel v to lepo Ljubljano, v ono Ljubljano, kjer se najbolj manifestira sila kmetovalcev, sila onega stanu, ki tvori nad 85% prebivalstva naše države. Ta razstava kmetijstva je dokaz njegove moči, hkrati pa tudi kaže, kaj dela kmetovalec dobro in kaj slabo. Maloštevilni Slovenci kot del velike zajednice južnih Slovanov so dosegli glede materialne kulture rekord, ne samo pri nas, temveč prav gotovo tudi v vsem civiliziranem svetu. Večkrat sem imel priliko, da sem spoznal vašega kmeta, da sem spoznal njegovo materialno kulturo ter njegovo veliko kulturo in kmetisko silo. Ko sem skozi leta in leta šel skozi te divne kraje, vedno sem želel, da pridem v čim ožji kontakt z vašim kmetom in tako sem tudi dejansko spoznal, da moremo imeti vsi mi i Srbi i Hrvati in vsi južni Slovani v Slovenceh glede kmetijske kulture svoje najboljše učitelje.

Črni oblaki so se zbrali nad Evropo. Čas je več kot resen. In baš v tem trenutku, ko nad vsem krščanskim svetom in civilizirano

Prijava izvoznih terjatev v funtih in frankih

Zaradi kolebanja nekaterih valut, se pozivljajo izvozniki, ki so izvozili do 28. avgusta blago in ki imajo potrjeno o tem izvozu v angleških funtih ali francoskih frankih, da zaključno do 5. septembra prijavijo te terjatve pri pooblaščenem zavodu, pri katerem so dobili izvozniška potrdila ter naznajo: znesek terjatve in vrsto valute, kakor tudi državo, v katero je šel izvoz.

in tipična slovenska vina in poudariti njihovo dobro kakovost.

Namen razstave malih živali je, da se še bolj povzdigne reja malih živali, predvsem ovac, koz, perutnine golobov in kuncev.

Ribarski oddelk pa hoče opozoriti na gospodarsko važnost in stanje našega ribarstva ter navaja na smotrno izkoriščanje vode in ribnikov.

Ker je gobarstvo važna panoga našega gospodarstva in lep vir dohodkov za siromašnega človeka, je tudi ta razstava velikega pomena.

Nabiranje zdravilnih zelišč pri nas še ni prav organizirano, zato ostane večina teh zelišč neizkoriščenih, kar pomeni tem večjo škodo, ker inozemstvo zelo povprašuje po naših zdravilnih zeliščih. Zopet hočemo opozoriti s to razstavo na lep skrit vir dohodkov.

Poleg vsega tega pa je razstavljeno mnogo koristnih strokovno-poučnih grafikonov, kmetijskih strojev, orodja itd.

Lastne oči našega kmetijskega odbora ne bi zadostovale za privedev te razstave. Zato smo hvaležni vsem, ki so nas v naši zamisli in pri našem delu na kakršen koli način podprli.

Polno razumevanje in podporo smo našli pri članih kraljevske vlade, pri oblasteh in korporacijah, zlasti pa pri gospodu banu ter mestni občini ljubljanski, pa tudi pri drugih činiteljih.

Vsem imenovanim in vsem drugim, ki so s svojim sodelovanjem ali podporo omogočili to kmetijsko razstavo, se iskreno zahvaljujem.

Upam in želim, da bo letošnja kmetijska razstava v čast in korist slovenskega kmetijstva in vsega kmetijstva v državi.

Evropo visi strašni Damoklejev meč, je pri nas nastopila vlada narodnega sporazuma, ki nam je prinesla polno svobodo in bratsko enakopravnost. Prišel je čas, da se močnejše nasloni brat na brata, da žive v polni slogi vsi bratje, zbrani okoli mladega kralja Petra II. ter zbrani okoli umnega kneza namestnika! Naj bo kar hoče! Mi smo pripravljani, da branimo svojo svobodo, da umiramo za tri stvari: za kralja, za državo in za naš seljaški narod! (Navdušen aplavz.)

Prinašam vam pozdrave svojih tovarišev iz vlade narodnega sporazuma, ki je prinesel polno svobodo in enakopravnost, ki je prinesel bratsko življenje in demokratski duh v to državo. Ta vlada narodnega sporazuma zna oceniti važnost in pomen našega kmetijskega stanu, ki je najvažnejši faktor v življenju naše države.

Otvorjajoč to razstavo kot član vlade, vas pozivam, da se čim krepkeje združimo okoli našega mladega kralja, okoli našega umnega kneza namestnika in okoli vlade narodnega sporazuma! Zato vas prosim, da vsi glasno vzkliknemo: Živio naš mladi kralj Peter II.! Živio knez namestnik! Živio vlada narodnega sporazuma, vlada demokracije in svobode! Živio naš kmetijski stan! (Navdušeni vzkliki in aplavzi.)

S tem smatram, da je ta kmetijska razstava otvorjena.

Istočasno se pozivajo uvozniki, ki so uvozili blago iz neklirinskih držav do 28. avgusta 1939. zaključno, a imajo fiktivne obveznosti za plačilo v angleških funtih ali francoskih frankih, da prijavijo te svoje dolgeve pri pooblaščenem zavodu najkasneje do vključno 5. septembra. Pripominja se, da se ne bodo dovolila nikakoli plačila po teh fakturah v primeru, da ni bila prijava pravočasno izvršena.

Nujno je, da se sedaj ta rok podaljša, ker niso denarni zavodi zaradi počitnic te dni obratovali.

Ukaz vojnega ministra generala Nedića

Vojni minister armijski general Milan Nedić je izdal naslednji ukaz vojski:

»Junaki! Izkazana mi je bila posebna čast, da sem bil z ukazom Nj. Vel. kralja št. 48828 od 26. avgusta 1939. postavljen na čelo vse državne oborožene sile kot minister vojske in mornarice. Obljubljam, da bom to zaupanje opravil. Ponosen sem, da stojim na čelu one vojne sile, ki so jo vse naše in tuje vojaške avtoritete ocenile kot prvovrstno. Da ona uživa tako sijajen ugled in tako dober glas, se je treba v prvi vrsti zahvaliti njenemu odličnemu poveljstvu, njenim častnikom in podčastnikom. Oni se zavedajo današnjega težkega položaja v Evropi in vsemu svetu nudijo primer najsijsajnejše discipline, reda, dela in patriotizma. Ponosen sem, da bom z njimi sodeloval pri nadaljnji izpolnitvi naše vojne sile, njene moči

in njenega ugleda. Zato v trenutku, ko prevzemam ministrstvo vojske in mornarice, zahtevam in ukazujem vsem starešinam in vsej državni oboroženi sili, naj bo s svojim delom, požrtvovalnostjo in zvestobo naših narodnim idealom, kralju, narodu in domovini pripravljeni na največje žrtve, kadar se bodo morda od njih zahtevale. Danes mora biti vojna sila pripravljena v vsakem oziru kot nabita puška, da stopi na eno samo besedo in na en sam ukaz na branik naše lepe domovine kraljevine Jugoslavije. V tem imenu pozdravljam vso vojno silo na kopnem, v zraku in na morju in jo pozivam, da gromko vzklikne vrhovnemu poveljniku Nj. Vel. kralju Petru II. Živel! Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu Živel! in vsemu kraljevskemu domu Naj živi! — Minister za vojsko in mornarico armijski general Milan Nedić.

Navodila o novem načinu obračunavanja deviz

Zaradi sklepa deviznega odbora pri Narodni banki, da se jemlje za podlago obračunavanje deviz na domačih borzih ameriški dolar po tečaju 55 din za 1 dolar, je izdala devizna direkcija Narodne banke naslednje okrožnice:

»V zvezi z novo nastalo situacijo na mednarodnem deviznem trgu ter zaradi ohranitve stabilnosti pri obračunavanju našega gospodarstva s tujino, je izdal devizni odbor naslednje sklepe:

1. Do nadaljnjega velja kot podlaga za obračunavanje tečaj dolarja U. S. A. v višini 55 din.
2. Da se zaščitijo interesi domačih izvoznikov, kupuje Narodna banka devize, ki izvirajo iz izvoza v neklirinske države do 28. avgusta 1939 (kot dokaz velja datum carinske deklaracije) na bazi tečaja terjatev za angleški funt in francoski frank pred devalvacijo teh valut na tujih borzih.
3. Uvozniki blaga iz neklirinskih držav, ki so uvozili blago do 28. avgusta t. l. zaključno po fakturah, ki se glase na angleške funte in francoske franke, morajo te devize nabavljati po pooblaščenih bankah pri Narodni banki po tečaju, ki je veljal pred devalvacijo teh valut na mednarodnih borzih. Za fakture v drugih valutah se izvršujejo nabave še nadalje po pooblaščenih zavodih na domačih borzih.
4. Z izvozniki devizami, ki se glase na druge valute razen na Pariz in London, brez ozira ali iz-

virajo iz izvoza pred ali po 28. avgustu 1939. se bo postopalo še nadalje na dosednji način, t. j. 25% se mora ponuditi Narodni banki za potrebe države, 75% pa more prodajalec prodati na domačih borzih po dnevnem borznem tečaju.

5. Na isti način, kakor je naveden pod toč. 4., se bo postopalo z vsemi izvoznimi devizami, ki izvirajo iz izvoza po 28. avgustu 1939.

6. Za plačilo blaga, ki je bilo uvoženo po 28. avgustu, veljajo vsi dosednji predpisi za nabavo deviz po pooblaščenih zavodih na naših domačih borzih.

7. Pri intervencijah na domačih borzih bo krila Narodna banka povpraševanje po svobodnih devizah v dolarjih, razen za London in Pariz, za katere bo Narodna banka po želji pooblaščenih zavodov dajala tudi originalne valute ali v čeku ali v izplačilu.

8. Pooblaščen zavodi morajo iz vseh potrebnih dokumentov izvoznikov ugotoviti, če je izvoznik prodal in dobil plačano v angleških funtih oz. francoskih frankih ter zavodi odgovorjajo, če se s preiskavo ugotovi, da je bila prejeta deviza v teh valutah, terjatev pa v drugi valuti, ki ni bila devalvirana.

9. Pri prodaji in nakupu deviz bo Narodna banka uporabljala tečaj na podlagi določenega tečaja dolarja, zmanjšanege oz. povečanege za 0'20 din.

Zunanja trgovina

Izvoznikom se oficijalno priporoča, da sklepajo svoje kupčije z Grčijo izključno samo v dinarjih, ker je grška vlada sklenila, da ne odstopa od funta, oz. da je grška dramma še nadalje vezana na funt.

Bolgarska je naročila v Nemčiji 130.000 plugov, 70.000 bran in 19.000 sejalcev, da modernizira svoje kmetijstvo.

V Bukarešto so prispele v zvezi z realizacijo romunsko-nemške trg. gospodarske pogodbe tri nemške komisije. Prva komisija se bo pogajala o ustanovitvi 10 do 15 vzornih mlekarn v Romuniji. Potrebne stroje bi dobavila Nemčija na kredit. Druga komisija se bo pogajala o dobavi 1000 ovc Romuniji za plemje, tretja komisija pa se bo pogajala o dobavi kmetijskih strojev romunskim zadrugam. V ta namen bi dovolila Nemčija zadrugam kredit v višini do 5 milijonov RM.

Italija je uvozila v I. polletju 1939. iz Nemčije 2.997.000 ton premoga v vrednosti 412.400.000 lir. Madžarska proizvodnja premoga je znašala v I. polletju 1939. 49,9 milijona stotov, za 15% več kot pred enim letom. Istočasno pa se je povečala tudi potrošnja premoga za 15%. Zato se je dvignil nemški izvoz premoga na Madžarsko od 0,9

na 1,3 milijona stotov, uvoz koksa pa od 0,7 na 1,3 milijona stotov.

Nemčija je izvozila v prvih petih mesecih 1939. 30.554 avtomobilov, skoraj natančno toliko kot pred enim letom. Izvoz avtomobilov je nazadoval v naslednje države: Belgijo, Nizozemsko, Norveško in Poljsko, povečal pa se je v Romunijo, Jugoslavijo, Madžarsko in Finsko.

Med Nemčijo in Afganistanom je bila sklenjena za 10 let trgovinska pogodba, po kateri bo Nemčija nabavljala v Afganistanu bombaž, volno, surove kože in druge agrarne proizvode, sama pa bo v zameno dobavljala stroje.

Združene države Sev. Amerike so izvozile v juliju blaga za 230 proti 228 v juliju 1938. in proti 236 milijonom dolarjev v juniju 1939. Zlasti se je povečal izvoz kamionov, letal, motorjev, jekla, torej predmetov za oboroževanje. Izvoz kmetijskih pridelkov pa je zelo padel. Uvoz USA je v juliju nazadoval od 179 na 169 milijonov dolarjev. Izvozni presežek se je letos v primeri z lani zmanjšal od 87 na 61 milijonov dolarjev.

Zaradi praznikov v sredo in petek izide prihodnja številka »Trgovskega lista« kot tedenska številka v četrtek 7. septembra.

Politične vesti

Kocka je padla in zadnji poskus, da bi se rešil mir, so se izjavili. Kdo je odgovoren za vojno, to bo zgodovina jasno ugotovila in brez posebne težave. V naslednjem naj zabeležimo nekatere govore in dogodke.

Odločilna seja francoskega parlamenta je bila v soboto. Sejo je otvoril Herriot, ki je v svojem govoru poudaril, da ni danes prostora za noben drug klic kakor za klic: Zivela Francija!

Nato je govoril Daladier, ki ga je vsa zbornica viharno pozdravila. V srednji Evropi je izbruhnila vojna, je govoril, in sicer v trenutku, ko je bila možnost za mirno rešitev spora med Nemčijo in Poljsko. Francija je svojim obveznostim zvesta. Ne gre le za našo čast, temveč tudi za obrambo francoskih življenjskih interesov. Kaj veljajo nemška jamstva za Alzacijo in Loreno, ko pa je zanikala vsa jamstva, ki jih je prej dala za Avstrijo, Češkoslovaško in Poljsko. Prišel je čas, ko je treba napraviti konec vsem nasiljem. Nadčloveške napore smo delali, da bi ohranili mir, a bilo je zaman. Nemški napad na Poljsko je tudi napad na Francijo in Anglijo. Nato je Daladier opisoval potek zadnjih dogodkov. Nato je nadaljeval. Če bi se vdali sedaj, bi bili zreli za suženjstvo. Svoj govor je zaključil z besedami: Gospodje! V tej uri zapoveduje samo Francija!

Francoski parlament je brez debate sprejel predlog finančnega odbora, da se dovoli francoski vladi za vojne namene kredit 69 milijard frankov.

Na seji dne 3. septembra je sporočil Chamberlain, da Nemčija ni umaknila svojih čet iz Poljske in da je zato Vel. Britanija v vojnem stanju z Nemčijo. Chamberlain je nato na kratko opisal diplomatske dogodke zadnjega tedna in dejal, da ni upanja, da bi Hitler odnehal, če se mu ne zoperstavimo s silo. Imamo čisto vest, ker smo storili vse, kar je bilo le mogoče za ohranitev miru. V veliko zadovoljstvo nam je, da je ves imperij na naši strani. Vsi voditelji opozicije so po govoru min. predsednika Chamberlaina izjavili svojo solidarnost z vlado.

Kralj Jurij je izdal ob izbruhu vojne po radiu na vse narode britanskega imperija proglas, v katerem na vse apelira, naj bodo mirni in vztrajni ter odločni. Vojna je nam bila vsiljena in moramo se braniti proti načelu, ki bi uničilo vso civilizacijo, če bi obveljalo. To je načelo, ki pravi, da je sila pravica. To načelo ne sme zavladati. Če bomo vsi odločno nastopili, bomo z Božjo pomočjo tudi zmagali. Naj nas Bog vse blagoslovi in ohrani!

Hitler je izdal poseben proglas nemškemu narodu, v katerem pravi, da Anglija že sto let medsebojno hujska evropske narode, ker da je treba ohraniti evropsko ravnovesje. Ker se je Nemčija toliko opomogla, da je mogla zlomiti versajske okove, je začela Anglija voditi proti Nemčiji obkoljevalno politiko. Moje ponudbe je Anglija zavrnila. Poljski pa je dala pobudo za protinemško politiko. Toda danes ni več Nemčije 1. 1914., današnja Nemčija ima 90 milijonov ljudi, ki hočejo na svojem ozemlju živeti. Nemčija se ne da nikdar več postaviti pod tuji diktat. Kar je bil nemški narod složen, ni bil nikdar premagan. Svoj proglas je zaključil z besedami, da je doletel že moče, ki bodo izdajali potrebne zakone, ker gre sam danes na fronto.

Nova vojna vlada je bila sestavljena v Angliji. V vlado sta vstopila tudi Churchill in Eden, ki je podtajnik za dominione.

Nemška vojska prodira na Poljsko iz osemih smeri. Nemci poročajo, da so že dosegli znatnejše uspehe in da so osvojili Čenstohovo, ki gori. Poročajo, da so tudi že skoraj pretrgali poljsko zvezo s koridorjem. Poljaki poročajo, da v glavnem držve vse svoje postojanke. Celo pri Gdansk ugrajajo Poljaki še svoje pozicije. Poljaki poročajo tudi o številnih napadih nemških bombnikov, ki bombardirajo tudi nevojne objekte. V Varšavi so bombardirali nemški letalci iz majhne višine vilo ameriškega poslanika.

Vojna na morju se je že začela ter iščejo angleške vojne ladje vse nemške trgovske ladje, ki se še niso mogle zateči v nevtralna pristanišča. Posebno iščejo veliko ladjo »Bremen«, ki je pred tremi dnevi odplula iz Amerike.

Portugalska je izjavila, da ostane za sedaj še nevtralna. Vlada je izjavila v posebnem proglasu, da je Portugalska sicer zaveznica Anglije, da pa po pogodbi zaenkrat še ni zavezana, da bi morala opustiti

svoje nevtralnosti, če bi šla Anglija v vojno.

Maršal Rydz Smigly je izdal na poljsko vojsko naslednje dnevno povelje: Nemci so napadli na vseh poljskih mejah. Poljska se brani. Ne morem se reči, kako dolgo bo trajala ta vojna. Eno pa je jasno: Kljub vsem žrtvam je končna zmaga Poljske in njenih zaveznikov izven vsakega dvoma.

Predsednik Roosevelt je apeliral

na vse države, da v vojni ne bombardirajo mest in civilnega prebivalstva. Poljska vlada je predsedniku Rooseveltu odgovorila, da se bo ravnala po njegovem predlogu, če se bodo seveda tudi njeni sovražniki ravnali po tem predlogu. Enak odgovor sta dale tudi Francija in Anglija.

Tudi Hitler je v imenu nemške vlade brzojavno sporočil predsedniku Rooseveltu, da pristaja Nem-

čija na omejitve bombardiranja izključno na vojaške objekte, seveda pod pogojem, da se po tem ravna tudi nasprotnik.

Poljska vlada poroča, da so Nemci bombardirali številna mesta, ki nimajo vojaške važnosti. Nadalje poročajo, da so metali nemški bombniki tudi plinske in zažigalne bombe. V mnogih bombardiranih poljskih mestih so zato nastali požari.

Anglija in Francija napovedale Nemčiji vojno;

ker ni umaknila svojih čet iz Poljske

Pred tremi dnevi se je dejansko začela brez vsake vojne napovedi vojna med Nemčijo in Poljsko. Francija in Anglija sta nato še enkrat poskusile rešiti mir in sta opozorile nemško vlado, da bosta izpolnile vse svoje obveznosti do Poljske, če se nemške čete ne umaknejo iz Poljske. Ker se to ni zgodilo, je dobil angleški veleposlanik dne 1. septembra v Berlinu od angleške vlade nalog, da sporoči nemški vladi naslednje:

»Če nemška vlada ni pripravljena dati angleški vladi zadovoljivo zagotovilo, da bo napad proti Poljski ustavila in če ni pripravljena takoj umakniti svojih čet s poljskega ozemlja, bo angleška vlada brez obotavljanja izvršila vse svoje obveznosti do Poljske.«

Dne 3. septembra je dobil ob 9. dopoldne angleški veleposlanik v Berlinu od svoje vlade nalog, da sporoči nemški vladi naslednje:

»Če do danes (3. septembra) ob 11. uri srednjeevropskega časa nemška vlada ne da zadovoljivega odgovora in če ta odgovor do tega trenutka ne bo v rokah angleške vlade, potem se smatra Anglija od te ure dalje v vojnem stanju z Nemčijo.«

Angleška vlada do tega trenutka ni dobila odgovora nemške vlade in je zato s tem trenutkom nastopilo med obema državama vojno stanje.

Francoski veleposlanik v Parizu je izvršil v nedeljo dne 3. septem-

bra ob 12.30 v nemškem zunanem ministrstvu enako ultimativno demaršo, kakor dopoldne angleški veleposlanik. Ker je Nemčija odgovorila negativno, se je ob 17. uri 3. septembra začelo vojno stanje med Nemčijo in Francijo.

Nemško sporočilo

Nemška vlada je izdala 3. septembra ob 13.30 naslednji uradni kominike:

»Angleška vlada je dostavila nemški vladi noto, v kateri zahteva, da Nemčija takoj umakne s Poljske svoje čete. Ob 9. dopoldne je bila po angleškem veleposlaniku v Berlinu izročena nemški vladi druga izzivalna nota, ki pravi, da se smatra Anglija, če do 11. srednjeevropskega časa ne bo v Londonu izročen odgovor, v vojnem stanju z Nemčijo. Nemška vlada je to ultimativno zahtevo angleške vlade odklonila.«

V posebni spomenici kot odgovor na angleško noto je Nemčija podrobneje pojasnila svoje stališče. Spomenica ima šest točk ter pravi v glavnem: 1. Nemčija ne sprejema od Anglije nikakih ultimativnih zahtev. 2. Nemčija je zahtevala od Poljske samo revizijo nekih členov versajske pogodbe (meje kakor leta 1914.). 3. Angleška vlada je dajala Poljakom vedno potuho, ko jim je dala generalno pooblastilo. Zato da se je začel neznosen teror nad nemškim prebivalstvom. 4. Zaradi te angleške

potuhe so se izjavili tudi vsi poskusi za mirno rešitev spora. 5. Nemčija se z ultimativnimi zahtevami ne pusti prisiliti, da bi preklicala izdane ukrepe. Nemčija je nešteto krat poudarila, da hoče sporazum z Anglijo, če Anglija teh ponudb ni sprejela, ni krivda Nemčije. 6. Angleško namero, da uniči nemški narod, jemlje Nemčija na znanje in bo odgovorila na vsak napad Anglije z enakim orožjem.

Tudi Avstralija v vojni z Nemčijo

Avstralski ministrski predsednik je na izredni seji parlamenta izjavil, da je Avstralija v vojnem stanju z Nemčijo. Prizadevanja Francije in Anglije za mirno rešitev spora so se izjavila.

Tudi novozelandska vlada je sklenila, da se postavi na stran Anglije.

Gospodarska pogajanja med Italijo in Francijo

Iz Pariza se poroča, da so se začeli med francosko in italijansko vlado prijateljski pripravljalni razgovori za sklenitev obsežne gospodarske pogodbe, ki bi ustregle glavnim željam Italije. Zaključna pogajanja bodo v Rimu, kamor odpotuje bivši ministrski predsednik Laval, ki je osebni prijatelj Mussolinija.

Kmetovalci nezadovoljni s sedanjo rešitvijo sladkornega vprašanja

Protest Kmet. zbornice donavske banovine

Nedavno izdana uredba o izpremembi in dopolnitvi uredbe o sladkorni repi ter zakona o državnih trošarinah (v kolikor se nanaša na sladkor) naj bi pomenila dokončno rešitev sladkornega vprašanja. Izkazalo pa se je, da ta uspeh ni dosežen, temveč so z novo uredbo zlasti nezadovoljni sadileci sladkorne repe. Nezadovoljni pa so tudi potrošniki sladkorja, ker se je sladkor silno malo pocenil. Zlasti veliko nezadovoljstvo pa je nastalo, ker pomeni nova uredba okrepitev sladkornega kartela na škodo drugih interesentov.

Poroča se, da se kmetijske zbornice dogovarjajo zaradi nujne intervencije, da bi se izdala uredba razveljavila. Istočasno je Kmetijska zbornica donavske banovine poslala predstavko finančnemu, trgovinskemu ter kmetijskemu ministru. V svoji predstavi pravi zbornica med drugim:

Iz besedila pred kratkim izdane uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o sladkorni repi ter zakona o državnih trošarinah se vidi, da se ni vprašanje sladkornega gospodarstva rešilo, temveč se je stanje celo poslabšalo, kajti uredba daje onim, ki so edini krivi sedanjega stanja, celo moč, da diktirajo vsemu sladkornemu gospodarstvu.

§ 4. navedene uredbe predvideva ustanovitev Prodajne centralne za sladkor. Člani te centrale bo-

do samo zastopniki sladkornih tovarn. To določilo v zvezi z ostalimi jasno dokazuje, da je z uredbo kartel sladkorja uzakonjen in da je njemu dano vodstvo nad vsem našim sladkornim gospodarstvom.

Odstavek 5. § 4. daje veliko oblast centrali. Med drugim ji daje nalogo, da »proučuje vse činitelje sladkornega gospodarstva in da skrbi za njegov napredek«. Iz tega določila se vidi, da to ni samo prodajna centrala, ker ne vodi samo prodaje sladkorja, temveč vse sladkorno gospodarstvo. To je dejansko ona centralna ustanova za diriganje proizvodnje sladkorne repe in prodaje sladkorja, ki so jo proizvajalci sladkorne repe zahtevali, iz katere pa so sedaj njih zastopniki odstranjeni, a samo ti bi bili jamstvo, da se vodi sladkorno gospodarstvo pravilno. Tako je dana sladkornim tovarnam oblast, da samo one predlagajo vse ukrepe in seveda samo one, ki so v njih interesu. Da ti ukrepi ne bodo nič koristili proizvajalcem niti ne našemu sladkornemu gospodarstvu in še manj potrošnikom sladkorja, je zadosti dokazov v dosedanjih razmerah v tej panogi našega gospodarstva. Saj so sladkorne tovarne predvsem krive vseh nerednosti, ki so se zgodile v preskrbi prebivalstva s sladkorjem.

Določilo, da so v upravi centra-

le zastopana tudi nekatera ministrstva, ne daje prav nobenega jamstva, da se bo odslej vodilo naše sladkorno gospodarstvo bolj pravilno, ker se sklepi centrale sklepajo z večino glasov. Proizvajalci sladkorne repe, enako pa tudi potrošniki (in še manj seveda trgovci) nikakor ne morejo upati, da bodo njih interesi pravilno zastopani zaradi tega, ker bodo v centrali tudi zastopniki ministrstev. Tega upanja ne morejo imeti že zato, ker je bilo sploh mogoče, da se je v sedanjih časih izdala uredba, ki odlikuje one, ki so bili krivi vse zmešnjave. Zaradi tega smo prepričani, da se bodo cene za sladkorno repo določevale, čeprav določa čl. 1. uredbe, da se določajo na predlog nekih ministrstev le v sporazumu z lastniki sladkornih tvornic, ne pa tudi v sporazumu s proizvajalci sladkorne repe.

Kmetijska zbornica donavske banovine nadalje konstatira, da uredba pred izdajo ni bila predložena kmetijskim zbornicam v izjavo, kakor to predpisuje § 4. toč. 2. uredbe o kmetijskih zbornicah, temveč so bile vprašane za svet le sladkorne tovarne, čeprav ni to nikjer predpisano in čeprav tega sladkorne tovarne s svojim dosedanjim delom prav gotovo niso zaslužile.

Zato zahteva zbornica, da se ta uredba takoj razveljavi ter izda

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vo ni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

nova, ki pa se mora pred uzakonjenjem poslati kmetijskim zbornicam v izjavo ter da se potem mnenje kmetijskih zbornic tudi upošteva.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 7. septembra ponudbe za dobavo portland cementa; 14. septembra zobčanicov iz borove kože in raznih električnih žarnic.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 13. septembra ponudbe za dobavo raznih tušev, spojnic za tračnice, praška za desinfekcijo (Gasoform) ter jelovega jamskega lesa.

Komanda podvodnega orožja Kumbor sprejema do 29. septembra ponudbe za dobavo razne žice za avtoogeno varenje ter žice okroglega profila in cevi brez šiva.

LICITACIJE

Dne 7. septembra bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo zdroba, testenin, riža in ječmenčka.

Dne 9. septembra bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani pismena pogodba za oddajo del vodovodne instalacije v pralnici in kopalnici vojašnice v Mariboru.

Dne 15. septembra bo v intendanturi štaba savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo raznih živil.

Dne 16. septembra bo v Zavodu »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo licitacija za dobavo železnih holerodov ter jeklenih in železnih cevi.

Dne 19. septembra bo v skladišču vojnotehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju pismena pogodba za dobavo 50 m³ raznih smrekovih desk.

Dne 16. septembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu licitacija za dobavo in montažo kompletnih hladilnih naprav za zdravilišča.

Dne 13. septembra bo pri Upravi vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu pismena pogodba za dobavo prečic in uzd (žvala); 14. sept. svinjske dlake; 15. sept. sukanca za sedlarje, livarskega koksa, dinamitne raznih dimenzij ter raznega barbarskega materiala; 16. sept. bo licitacija za dobavo raznega usnja in lanenega belega platna; 19. sept. brusilnih in vrtilnih strojev; 25. sept. aparata za kontrolo municije; 28. sept. raznega pisarniškega materiala.

Dne 30. septembra bo pri gradb. oddelku direkcije drž. železnic v Sarajevu licitacija za postavitve žel. stanovanjske zgradbe v Sarajevu.

Dne 6. oktobra bo pri upravi policije v Zagrebu javna ustna licitacija za dobavo belih rokavic iz sukanca in dne 7. oktobra dežnih plaščev.

Dne 3. oktobra bo pri vojnotehničnem zavodu v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo univerzalnega stroja za rezanje zavojev in rezervnih čeljusti.

Pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu bo dne 22. septembra ofertna licitacija za dobavo kompletne turboagregata.

Pri Vojno-sanitetnem zavodu v Zemunu bo dne 11. septembra ofertna licitacija za dobavo surovega bombaža, predvsa za osnovo za hidrofilno gazo in predvsa za kalko-platno.

Pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 11. septembra za dobavo potrošnega materiala; dne 13. septembra za dobavo kovinskega materiala; dne 15. septembra za dobavo verig za bagerje; 18. septembra za dobavo nafte; 19. septembra za dobavo petroleja za svetilnike.

Pri Upravi drž. monopolov v Beogradu bo dne 12. septembra ofertna licitacija za dobavo raznega papirja.

Pri Štabu mornarice v Zemunu bo 20. septembra obertna licitacija za dobavo raznih strojev za orodje. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Denarstvo

Praznovanje denarnih zavodov in borz

Ministrski svet je izdal naslednjo uredbo:

Čl. 1. Dnevi 2., 4. in 5. septembra 1939. se proglase za praznične dni v smislu zakona o praznikih (>Službene novine« z dne 5. oktobra 1929.) za vse denarne in kreditne zavode in borze v državi.

Čl. 2. Vsi splošni in posebni zakonski predpisi kakor tudi upravni predpisi, ki veljajo za praznik in nedeljo, veljajo v celoti in se izvajajo tudi na praznične dni iz čl. 1. te uredbe.

3. Ta člen je določil, da je uredba takoj stopila v veljavo.

Emisija posebnih blagajniških zapiskov

V >Službenih novinah« je izšla uredba o emisiji posebnih blagajniških zapiskov Narodne banke.

Po tej uredbi je pooblaščen Narodna banka, da more za potrebe narodne obrambe izjemno od predpisov čl. 11. zakona o Narodni banki diskontirati do 600 milijonov dinarjev blagajniških zapiskov ministrstva za finance.

Obliko, emisijski tečaj, višino obrestne mere ter odplačilni rok teh zapiskov bo predpisal finančni minister sporazumno z Narodno banko.

Blagajniški zapiski po tej uredbi se ne štejejo v znesek zapiskov, ki se izdajajo po uredbi blagajniških zapiskov ministrstva za finance.

Končno določa nova uredba, da se bo za izplačilo teh zapiskov v prvi vrsti porabil prispevek od valorizacije zlate podlage Narodne banke, ko bo ta valorizacija izvedena.

Uredba je stopila v veljavo dne 1. septembra 1939.

Tečaji popuščajo še nadalje

Na beograjski borzi se pretekli teden ni na borzi spremenila slika. Tečaji drž. vrednostnih papirjev so še nadalje malenkostno popuščali, ker je bila ponudba precejšnja, povpraševanje pa neznatno. Skoraj vse papirje je kupila javna roka. Promet je v splošnem popustil, gibanje tečajev pa je bilo naslednje:

	25. 8.	31. 8.
25% vojna škoda	459'—	455'50
7% investicijsko	99'50	99'—
4% agrarne	60'—	60'—
6% begluške	86'—	85'—
6% dalmatini agr.	81'75	81'—
6% gozdne	80'—	80'50
7% Blair	94'—	93'50
8% Blair	100'—	100'—
7% Seligman	99'75	99'—
7% stabilizacijsko	99'—	98'—

Angleška vlada sporoča, da ne bo v Angliji moratorija.

Francoska vlada je odredila, da se vzamejo iz prometa niklajsti in srebrni kovanci po 5, 10 in 20 frankov ter nadomestijo s papirnatimi.

Gospodarski minister in predsednik Reichsbanke dr. Funk je izjavil, da se bo moral zaradi novega položaja povečati obrok bankovcev, kar pa da ne bo pomenilo nobene nevarnosti za nemško valuto.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 2. septembra objavlja: Ukaz o spremembi vlade — Ukaz o razpustu narodne skupščine — Kraljevsko uredbi o banovini Hrvatski — Kraljevsko uredbi o razširitvi predpisov uredbe o banovini Hrvatski na ostale banovine — Kraljevsko uredbi o političnih zakonih — Naredbo o veterinarski kontroli nad odpredelanjem živine s kamioni v druge kraje kakor tudi tiste živine, ki se odpredelja s sejmov in tedenskih tržnih dni peš po nakupu in prodaji — Pravilnik za opravljanje državnega strokovnega izpita veterinarjev — Razne objave iz >Službenih novin«.

Kaj pričakuje lesna industrija banovine Hrvatske

Nova ureditev v državi bo imela naravno tudi velik vpliv na naše bodoče gospodarsko življenje. Na Hrvaškem so začeli listi tudi že razpravljati o posledicah ustanovitve banovine Hrvatske za hrvatsko narodno gospodarstvo. Tako so objavile zagrebške >Novosti« pod gornjim naslovom članek, ki bo dobro služil v orientacijo tudi našim gospodarskim ljudem in zato ga na tem mestu ponatiskujemo.

Vse hrvatsko gospodarstvo je sprejelo z navdušenjem razvoj naših notranje političnih razmer v upravičenem pričakovanju, da bodo sedaj nastali za vse panoge našega gospodarstva boljši dnevi. Hrvatski gospodarski ljudje, ki so se morali dosedaj boriti z mnogimi težočimi, upajo sedaj, da se bodo izpolnile dane obljube in da bo hrvatsko gospodarstvo zacvetelo, kakor zasluži in kakor je to potrebno v interesu vseh državljanov...

Hrvatska industrija je trpela polnih 20 let zaradi nerazumevanja in nespornosti. Ni se razumelo, da je gospodarstvo na sploh, posebej pa še industrija žila vsakega državnega organizma.

Na čelu hrvatske industrije je lesna industrija. Banovina Hrvatska je bila vedno in bo ostala glede proizvodnje lesa na vodilnem položaju v naši državi. Kako močna je lesna industrija v Jugoslaviji, se more presoditi po našem lesnem izvozu. Leta 1932. je znašal lesni izvoz 600 milijonov din, to pa je bila hkrati najnižja točka, na katero je padel ta izvoz. Najvišja točka v lesnem izvozu je bila dosežena leta 1929., ko je znašal naš lesni izvoz okoli dve milijardi din. Po statističnih podatkih se more reči, da znaša povprečna vrednost letnega izvoza lesa iz Jugoslavije od 1,2 do 1,5 milijarde din.

Pri tem pa je treba poudariti, da krije banovina Hrvatska okoli 70 do 80% vsega izvoza listnatega lesa, glede iglastega lesa pa znaša delež Hrvatske okoli 30%. Banovina Hrvatska je torej glede lesnega izvoza na vodilnem mestu.

Banovina Hrvatska pa je na vodilnem mestu tudi glede organizacije lesne industrije ter sta Zagreb in Sušak centra vse lesne industrije. Skoraj vsa velika lesna podjetja razen Sipada ter 3 do 4 manjših so na ozemlju banovine Hrvatske. Poleg tega izkoriščajo mnoga tukajšnja podjetja tudi gozdove v drugih banovinah, Hrvatska in Zagreb imata v lesni trgovini 50letno tradicijo in izkušnjo.

V mednarodnem svetu je znana naša lesna industrija, katere središče je v Zagrebu. Večkrat se je poskušalo to središče prenesti v Beograd, toda z žilavo borbo se je vedno posrečilo preprečiti te namere. Zveza industrijev in trgovcev z gozdnimi proizvodi s sedežem v Zagrebu je tudi večkrat mogla s svojimi predlogi prodreti. Ti predlogi so v praksi pokazali vedno odlične rezultate. Ravno zaslugi zveze je, da je ostalo središče naše najmočnejše industrije v Zagrebu.

Na območju banovine Hrvatske je tudi največje število tvornic za predelavo lesa (kemičnih, tvornic za parket, za furnirje itd.). Imamo tudi mnogo žag, ki so začele po težkih dnevih v letu 1932. zopet obratovati in ki se dobro razvijajo.

Iz tega samo površnega pregleda stanja lesne industrije na ozemlju banovine Hrvatske se vidi, da je lesna industrija važen, če ne najvažnejši činitelj hrvatskega gospodarstva. Poleg tega pa je tudi zelo važen socialni činitelj. Zato je dolžnost odločujočih faktorjev, da presojajo to panogo hrvatskega gospodarstva z obeh stališč.

Ko smo tako naglasili važnost lesne industrije za hrvatsko gospodarstvo, je vsekakor izredno zanimivo zvedeti, kaj pričakuje vsa naša lesna industrija od nove državne ureditve. S tem vprašanjem smo se obrnili na enega naših prvih strokovnjakov, na gen. tajnika Zveze industrijev in trgovcev z gozdnimi proizvodi v Zagrebu, na g. Maksa Mautnerja, ki nam je dal naslednje informacije:

Vse hrvatsko gospodarstvo in zlasti lesna industrija pričakuje od odločujočih faktorjev banovine Hrvatske, da bodo bolj upoštevali hrvatsko gospodarstvo in imeli več razumevanja za interese hrvatskega gospodarstva. Z eno besedo: pričakuje se večji red na vseh področjih naše gospodarske delavnosti, kar je tako v interesu gospodarskih ljudi ko vsega prebivalstva. Zlasti upa lesno gospodarstvo, da pridemo s pomirjenjem naših notranjih političnih razmer do gospodarske okrepitve in gospodarskega razvoja.

Pričakujemo znatno povečanje stavbene delavnosti v Zagrebu in zlasti v provinci. Močna stavbena delavnost pa je posebne važnosti za lesno gospodarstvo. V zvezi s tem se je razvil z gen. tajnikom Mautnerjem tudi razgovor o stanju hrvatskih imovinskih občin, ki so danes v zelo težkih, skoraj

obupnih finančnih razmerah. Mnogim je že grozila katastrofa, ker se niso mogle rešiti iz težkega finančnega stanja. Ena prvih nalog mora zato biti, da se izvede sanacija teh občin.

Naša lesna inudstria ne zahteva mnogo niti ne zahteva nemogočih stvari. Razumevanje, to je glavno, kar zahteva lesno gospodarstvo, ker je moralo dosedaj zaradi nerazumevanja pretrpeti velikanske izgube.

Banovina Hrvatska ima prekrasne, skoraj neizčrpne gozdove ter veliko število odličnih lesnih strokovnjakov. Z racionalnim izkoriščanjem gozdov ter vzgojo kmeta, da se bo izogibal gozdnim škodam, more ostati banovina Hrvatska vedno na čelu te važne panoge narodnega gospodarstva. Zato pozdravlja lesno gospodarstvo z največjimi upi sporazum, pričakujoč, da nastane sedaj normalni razvoj tudi v vseh drugih gospodarskih panogah.

Tudi slovensko lesno gospodarstvo upa, da se bodo vendar enkrat že začeli njegovi interesi upoštevati in da bodo našli naši lesni proizvajalci in trgovci več razumevanja na odločilnih mestih. Saj je lesno gospodarstvo za Slovenijo deloma še važnejše kakor pa lesno gospodarstvo za Hrvatsko.

Konkurzi - poravnave

Poravnalno postopanje je uvedeno o premoženju Mizarske zadruge reg. zad. z o. j. v Ljubljani. Poravnalni sodnik Orožen, poravnalni upravnik odvetnik dr. Tomšič. Narok za sklepanje poravnave dne 3. oktobra ob pol devetih, rok za oglasitev do 19. septembra.

Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o premoženju mizarskega mojstra Franca Uršiča v Ljubljani. Poravnalni sodnik Orožen, poravnalni upravnik odvetnik dr. Fettich. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Ljubljani dne 3. oktobra ob 9., rok za oglasitev do 20. septembra.

Olajšava plačila z internimi dinarji razširjena na nove predmete

Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, kakor poroča >Jugoslav. kurir«, da se razširi seznam predmetov, katerih izvoz v neklirinške države se pospešuje s pomočjo internih dinarjev tujih upnikov. Na podlagi tega sklepa se pospešuje izvoz zdravih rastlin, suhih višenj in puha s 15% plačila v internih dinarjih, izvoz finih sirov in žganj pa z 20% internih dinarjev.

Omejitev prometa v drugih državah ustavila naš izvoz

Skoraj vse evropske države so omejile svoj izvoz, mnoge pa sploh prepovedale vsak izvoz živil in surovin, ki so važne za vojno industrijo. Od balkanskih držav je ustavila Grčija izvoz živil in kuriv, Romunija pa dovoljuje izvoz nafte le proti plačilu v svobodnih devizah. Jugoslavija je ena redkih držav, ki še ni izdala nikakih izvoznih omejitev. Kljub temu pa je izvoz iz Jugoslavije skoraj popolnoma onemogočen. Vzrok je v tem, ker so države, ki kupujejo od nas, zelo omejile železniški promet in ker ne dajejo jamstva, da bi bili naši vagoni vrnjeni v določenem času. Zato tudi ne moremo pošiljati vagonov iz države. Donava je zaprta za promet v spod-

njem in zgornjem delu. Romunija je sporočila, da je ustavljeno sprejemanje žitaric v Braji in Konstanci. Ves železniški in rečni promet je torej reduciran na najmanjšo mero. Ker so nadalje pomorske države izdale svojim trgovskim ladjam nalog, da zapuste Sredozemsko morje in da več ne prevzemajo blaga, je praktično ustavljen tudi pomorski promet. Izvoz je zato onemogočen in naša izvozna trgovina je doživela težak udarec.

Doma in po svetu

Uredba o podpredsedništvu vlade je bila objavljena v >Službenih novinah«. Po tej uredbi ima podpredsednik vlade iste prejemke kakor predsednik vlade.

Zemljoradniški glavni odbor je sklenil o sporazumu ter o novi vladi narodnega sporazuma. Izrekel se je za sporazum ter odobril, da je minister Čubrilovič kot zastopnik zemljoradnikov v vladi.

Radikalni glavni odbor je razpravljal o sporazumu ter izjavil, da ni bil informiran o poteku pogajanj za sklenitev sporazuma. Izrekel se je proti vladi narodnega sporazuma ter izjavil, da minister dr. Marković ne zastopa glavnega odbora v vladi. Minister dr. Lazar Marković pa je izjavil, da dobiva od radikalov iz vse države pisma, v katerih se ti izrekajo za sporazum in odobravajo njegovo stališče.

Ker je stopila uredba o banovini Hrvatski v veljavo, se je začela postopna likvidacija primorske banovine.

Ban dr. Natlačen je bil odlikovan z redom sv. Save prve stopnje.

Glavna zveza srbskih zemljoradniških zadrug šteje 3063 članic in ima 102,5 milijona din premoženja.

Med mariborskimi Nemci je zavlada prava panika, ker so bili vsi Nemci, ki so nemški državljani ali ki so svoje dni optirali za Avstrijo od Nemčije vpoklicani pod orožje. Posebno iz mariborskih tovarn bo moralo oditi mnogo uradnikov v vojsko.

Prvi motorni čolni hrvatskih skavtov so bili v turek spuščeni v morje. En motorni čoln se bo imenoval po dr. Trumbiću.

Zagreb ima 6045 trgovinskih podjetij, na območju zagrebške zbornice pa je 24.746 trgovin. Denarnih zavodov je v Zagrebu 130, gostinskih obratov 1.123.

250 industrij se je preselilo v Beograd, kakor je ugotovil >Hrv. dnevniki«. Te tvornice zaposlujejo 15 tisoč delavcev.

V Beogradu je začela poslovati nova delniška družba >Rudarsko-industrijsko in trgovačko Bormil«.

Kardinal Hlond je poslal predsedniku poljske republike brzojavko, v kateri pravi, da prosi poljska katoliška cerkev Vsemogočnega, da podeli zmago junaškim poljskim četam v sedanji vojni.

Belgijska vlada se je rekonstruirala, ker se je min. predsedniku posrečilo, da je pridobil socialiste za vstop v vlado. Belgija ima tako vlado narodne sloge.

Ruska vojaška misija je prispela na letalu, ki ga je dala nemška vlada na razpolago iz Stockholma v Berlin. V misiji je šest višjih sovjetskih oficirjev, med njimi en general. Vesti, da bo prišel v Berlin sam Molotov ali Vorošilov, se niso uresničile.

V Budapešti so postavili na vseh mostovih in na vseh hribih okoli Budimpešte protiletalske topove. Vse kavarne in gostilne v Parizu morajo biti do 11. zvečer zaprte.

V bližini Hebridskih otokov so Nemci torpedirali angleško ladjo >Ateneja«, ki se je potopila z vso posadko in vsemi potniki. Na ladji je bilo 1400 potnikov, po večini Amerikancev in Kanadčanov, ki so se vračali v domovino.

Nemški parnik >Bremen« so angleške ladje zajele.

barva, plesira in kemično snati obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 20. septembra 1939. neposredno pismeno pogodbo za dobavo 20 železnih jamskih vozičkov koloseka 600 mm, vsebine ca. 1,5 m³. Ostali pogoji pri rudniku.

Državni rudnik v Velenju dne 31. avgusta 1939.

Radio Ljubljana

Torek, dne 5. sept. 12.00: Operetni napevi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Dvospevi: gdč. Poldka Zupanova in ga. Vili Kalin-Vedralova, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 18.40: Organizacijsko, prosvetno in kulturno delo pri nas (dr. Vilko Brumen) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Deset minut zabave — 19.40: Nac. ura — 20.00: Citraški trio >Vesna« — 20.45: Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Prenos lahke glasbe z velesejma.

Sreda, dne 6. sept. 11.00: Šolska proslava — 12.00: Orkestralni koncert (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šramel >Štirje fantje« — 18.00: Mladinska ura — 18.20: Reproduciran koncert godbe kraljeve garde — 18.40: Šola v službi narodne vzgoje (prof. E. Bojc) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Poročila o naših izseljencih (Jože Premrov) — 19.40: Nac. ura — 20.00: Koncert pevskega zbora >Ljubljanski Zvon« — 21.00: Prenos iz Beograda — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Četrtek, dne 7. sept. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Baletna glasba, radijski orkester — 14.00: Napovedi — 18.00: Prenos z velesejma — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Kolaric) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Deset minut zabave — 19.40: Nac. ura — 20.00: Pevski kvartet >Fantje na vasi« — 20.45: A. Dvořák: Slovanski plesi, sinfon. suita (Češka filharmonija, dir. V. Talich) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje za Obratno upravo Zabukovca na dan 20. septembra 1939. neposredno pismeno pogodbo za nabavo 3 žlotnih ventilatorjev z omaričami in tropol. sklepali vse >Sch« elektromotorji z 1 KS, 2900 obr./min., /kril 300 mm. Ostali pogoji pri rudniku.

Državni rudnik v Velenju dne 31. avgusta 1939.